

בבא מציעא כ"ג

ככרות של נחתום הרי אלו שלו של בעה"ב
מכריו משום שאין מעבירין על האוכלין
הגמרא הביאה מחלוקת, האם סימן שעומד
להידרס ולא עמיד לאורך זמן, האם נחשב
לסימן. שלרבה לא נחשב לסימן ואינו חייב להחזיר, ולרבא נחשב לסימן וחייב
להחזיר. מביאה ראייה לרבא ממה ששנינו, ככרות של נחתום הרי אלו שלו, אבל
של בעל הבית חייב להכריז. כיון שיש בהם סימן שיודעים לפיו של איזה אדם
הם. ונוטל ומכריו עליהם, בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים. ומכאן שסימן
העשוי להדרס הוא סימן? ואומרת הגמרא, 'אין מעבירין על האוכלין' מי שמצא
דברי אוכל, אינו רשאי ללכת ולהשאיר אותם²⁹⁹, ומי שמצא ראשון את הככרות
יגביהם, והסימן לא ידרס.

שואלת הגמרא, הרי יש נכרים שידרסו עליהם³⁰⁰? עונה הגמרא, שהנכרים
חוששים לכשפים, ולא ידרסו עליהם. ושואלת הגמרא, הרי יש בהמה וכלבים
שידרסום³⁰¹? עונה הגמרא, שמדובר במקום שהבהמות והכלבים אינם מצויים.

לכאורה ת"ק ור"י חולקים אם
סימן העשוי להדרס הוא סימן
אומר, כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז. כיצד? מצא עיגול ובתוכו חרס,
ככר ובתוכו מעות. ומכאן, שהתנא קמא סובר שהם של המוצא. ובתחילה סברו,
שלדברי הכל סימן הבא מאליו, שראוי לבוא לפעמים מאליו כמו חרס שנופל
לפעמים מעצמו בככר, הוא סימן מפני שאומרים ששמו אותו שם לשם סימן ולא
נפל מאליו³⁰². ומעבירין על האוכלין. תנא קמא סובר הרי אלו שלו מפני שעלולים
לדרוס את הסימן וסימן העשוי להדרס אינו סימן, ורבי יהודה סובר שסימן העשוי
להדרס הוא סימן.

נחלקו בסימן הבא מאליו
אמר רב זביד משמו של רבא, שאם נאמר שהתנא קמא
סובר שסימן העשוי להדרס אינו סימן ומעבירין על
האוכלין, מדוע מכריו על ככרות של בעל הבית ברשות הרבים? אלא אמר רבא,

299 אבל אין לפרש שאין דורסים עליהם כמו שמוכח בעירובין. תוס'.

300 לא קשה שנכרים יקחו אותם מפני שללא החשש מכשפים דריסה מצויה יותר אבל יחששו לקחת שמה בעל
הככר הניחם ויראה שלקחום. אבל קשה איך הקשו שנחשוש שנכרים ידרסום ויפטר מלהכריז, אדרבה נחשוש
לחומרא לרוב ישראל ויהיה חייב להכריז. שהרי בכל מקום שאפשר לתקן להשיב ממון לבעלים ע"י הכרזה חייב
להכריז. תוס'.

301 אבל לא קשה לרבא הרי יש בהמה וכלבים שאוכלים אותם כמו שאמרו בשקצים ורמשים. מפני שנאמר
שמדובר בככרות גדולים. תוס'.

302 רש"י פירש ששמו אותו לשם סימן ולא נפל מאליו. התוס' הקשו הרי אין דרך לתת מעות בככר לסימן. אלא
י"ל שהוא יודע שהם נפלו שם, ומי שאמר שאינו סימן כיון שרגיל להיות שנופל מאליו ומסתמא לא ידע כיון
שאינו ניכר בחוץ. אבל סימני בהמה שניכרים מבחוץ הם סימן אע"פ שהם מאליהם. וכן דבר שאינו ניכר מבחוץ
אינו רגיל לבוא מאליו הוא סימן. תוס'.

שלדברי כולם סימן העשוי להדרס הוא סימן, ומעבירין על האוכלין. והתנא קמא ורבי יהודה חולקים בסימן הבא מאליו. התנא קמא סובר שסימן הבא מאליו אינו סימן, ורבי יהודה סובר שסימן הבא מאליו הוא סימן. ורבה יאמר, שלדברי כולם סימן העשוי להדרס אינו סימן ואין מעבירין על האוכלין, והתנא קמא ורבי יהודה נחלקו בסימן הבא מאליו. לתנא קמא אינו סימן, ולרבי יהודה הוא סימן.

י"א שסברו שת"ק ור"י נחלקו ויש אומרים, שבתחילה סברו שלדברי כולם סימן הבא במעבירין על האוכלין מאליו הוא סימן, וסימן העשוי להדרס אינו סימן. והתנא

קמא ורבי יהודה נחלקו במעבירין על האוכלין. לתנא קמא מעבירין על האוכלין. ולרבי יהודה אין מעבירין על האוכלין. ואמר רב זביד משמו של רבא, אם התנא קמא סובר שסימן העשוי להדרס אינו סימן ומעבירין על האוכלין, מדוע מכריזו על ככרות של בעל הבית ברשות הרבים? אלא אמר רבא, שלדברי כולם סימן העשוי להדרס הוא סימן, ומעבירין על האוכלין. התנא קמא סובר שסימן הבא מאליו אינו סימן. ורבי יהודה סובר שסימן הבא מאליו הוא סימן. ורבה יאמר, שלדברי הכל סימן העשוי להדרס אינו סימן, ואין מעבירין על האוכלין. התנא קמא סובר שסימן הבא מאליו אינו סימן, ורבי יהודה סובר שסימן הבא מאליו הוא סימן.

אמר רב זביד בשם רבא, הכלל באבדה הוא, כיון שאמר ווי לחסרון כיס התיאש ממנה.

ואמר רב זביד בשם רבא, להלכה כריכות ברשות הרבים, בדבר שאין בו סימן הרי אלו שלו. ברשות היחיד, דרך נפילה הרי אלו שלו, דרך הנחה נוטל ומכריז. בדבר שיש בו סימן, בין ברשות הרבים בין רשות היחיד, בין דרך נפילה בין דרך הנחה, חייב להכריז.

מחרוזות של דגים אינם סימן
כשקשורות בקשר המצוי

למדנו במשנה, שהמוצא מחרוזות של דגים³⁰³, אינו
חייב להכריזו. שואלת הגמרא, ומדוע הקשר של
המחרוזות אינו נחשב לסימן? מתרצת הגמרא, שהן קשורות בקשר של ציידים,
שכולם קושרים באותו קשר. שואלת הגמרא, ומדוע המספר של הדגים לא יהיה
סימן? עונה הגמרא, שכלן קשורות במספר שווה.

מידה ומנין הוי סימן

שאלו את רב ששת, האם מנין הוא סימן או לא? ואמר
להם רב ששת, ששנינו בברייתא, מצא כלי³⁰⁴ כסף וכלי
נחושת גיסטרון של אבר וכל כלי מתכות, הרי זה לא יחזיר עד שיתן אות, או
שיכוון משקלותיו. ומכך שמשקל הוא סימן, גם מדה ומנין הוא סימן³⁰⁵.

חתיכות של בשר אלו שלו במשקל
שווה ואין החתיכה עצמה סימן

למדנו שהמוצא חתיכות של בשר אינו חייב
להחזיר. שואלת הגמרא, ומדוע המשקל של
חתיכות הבשר לא יהיה סימן? עונה הגמרא, שהחתיכות הן במשקל שווה, כדרך
שהטבחים נוהגים לחתוך. שואלת הגמרא, ושתהיה החתיכה עצמה סימן. מאיזה
חלק של הבהמה, אם היא חתיכה בשר של 'רפקא', צואר³⁰⁶, או חתיכה של 'אטמא',
ירך. הרי שנינו בברייתא, מצא חתיכות דגים ודג נשוך חייב להכריזו. חביות של
יין, ושל שמן, של תבואה, ושל גרוגרות, ושל זיתים הרי אלו שלו? עונה הגמרא,
שהברייתא מדברת כשיש סימן בצורת החיתוך שבו החתיכה נחתכה, ולא מאיזה
חלק היא. כמו שרבה בנו של רב הונא היה חותך את הבשר בחתיכות בנות שלש
קרנות, משולשות כדי שיכיר אותן³⁰⁷. וכן מוכח ממה ששנינו חתיכות של דגים
ודג נשוך, שיש בו סימן.

המשנה או' שחביות יין ושמן חייב להכריז
ברשום והברייתא או' שהן שלו במציף

שואלת הגמרא על מה ששנינו בברייתא,
חביות של יין, ושל שמן, של תבואה, ושל
גרוגרות, ושל זיתים הרי אלו שלו³⁰⁸. ממה ששנינו במשנה לקמן, כדי יין וכדי שמן
חייב להכריז? אמר רב זירא בשם רב, שהמשנה מדברת ברשום. חביות שהקונים
סתמו בטיט סביב המגופה אחרי שטעמו את היין. והוא סימן כיון שיש שרושמים,
ויש שמשאירים את החביות פתוחות. ושואלת הגמרא, מכאן שהברייתא מדברת
בחביות פתוחות. והרי אם הניחה פתוחה והרמשים והנחשים יכולים לשתות ממנה
היא אבדה מדעת ואין חידוש במה שהם שלו? אמר רבי הושעיא, שהברייתא

303 ה"ה מחרוזות של בשר כמו שא' בתוספתא. וי"ל שבבשר שנתעלם מן העין הקילו יותר מפני שאין הלכה כרב. תוס'.

304 בהגהות הגר"א מצא כסף ו נחושת גיסטרון של אבר וכל מיני מתכות.

305 משמע שהמדה עדיפה מהמשקל, ובבגד שלא רגילים לשקלו המשקל עדיף. תוס'.

306 או של מקום שדופק כשהוא עיף. רש"י.

307 רב אמר שחבית אסורבחזותם אחד בישראל חשוד שאינו מפחד כמו נכרי. תוס'.

308 אע"ג ששנינו שחייב להכריז על פירות בכלי משום הסימן של הכלי כאן החביות שוות. וכיון שהן מלאות אין המדה סימן. תוס'.

מדברת במציף, הניח על החבית מגופה ולא סתם אותה בטיט.

אביי אמר, המשנה והברייתא מדברות ברשום. המשנה אומרת שהרושם הוא סימן לפני שהגיע זמן מוכרי החביות. והרושם הוא סימן, כיון שרק יחידים רושמים את החביות³⁰⁹. והברייתא מדברת אחרי שנפתחו האוצרות, ורבים עושים כן³¹⁰. כמו שרב יעקב בר אבא מצא חבית יין לאחר שנפתחו האוצרות, ואביי אמר לו, קח אותה לעצמך.

הברייתא היא ברקתא דנהרא שהמקום אינו סימן שאל רב ביבי את רב נחמן, האם מקום הוא סימן או לא. ואמר לו ששנינו בברייתא, מצא חביות של יין, ושל שמן של תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו. ואם מקום הוא סימן, יכריז על סמך המקום שנמצאו? אמר רב זביד, הברייתא מדברת בשפת הנהר, מקום שמניחים שם את החביות כשמורידים אותן מן הספינות. ואמר רב מרי, מדוע חכמים אמרו ששפת הנהר אינו סימן? מפני שאומרים לו, כשם שהודמן לך להניח את החביות בשפת הנהר, כך הוא הודמן לחברך. ויש אומרים, שרב מרי אמר, מפני מה מקום אינו סימן? מפני שאומרים לו כשם שמקום זה הודמן לך, כך אותו מקום הודמן לחברך.

מעשה באדם שמצא זפת בבית הברד, והוא דבר שאין בו סימן. ואמר לו רב, לך קח לעצמך. וכשרב ראה שהוא מהסס, אמר לו, לך תן ממנו לחייה בני. ואין מכאן ראייה שרב סובר שמקום אינו סימן. מפני שרבי אבא אמר שרב ראה שצמחו בו עשבים. וניכר מכך שהיה מונח שם זמן רב, ובודאי הבעלים התיאשו.

כלי אנפוריא שלא שבעתם עיו למדנו במשנה, שלרבי שמעון בן אלעזר, כל כלי 'אנפוריא' אין חייב להחזיר. אמר רב יהודה בשם שמואל, כלי אנפוריא הם כלים חדשים שאין לו בהם תביעת העין. שואלת הגמרא, אם יש בהם סימן, אפילו לא שבעתם העין יחזיר. ואם אין בהם סימן, אפילו אם שבעתם העין מה יכריז? מתרצת הגמרא, שמדובר כשאין בהם סימן. והנפקא מינה היא כשתובעם תלמיד חכם. אם שבעתם העין והוא מכירם, צריך להחזירם לו בטביעות עין. לא שבעתם העין, אינו מכירם ואין מחזירם לו.

בשלשה דברים ת"ח משנים כמו שאמר רב יהודה בשם שמואל, בשלשה דברים תלמידי חכמים משנים בדבריהם. 1. ב'מסכת', אם ישאלו אם יודע מסכת זו יאמר שלא, משום ענוה³¹¹. 2. ב'פוריא', שאם ישאלוהו אם שימש מיטתו, יענה שלא משום צניעות. 3. וב'אושפיזא', שכשישאלוהו אם

309 רש"י, והתוס' כתבו שכ"א עושה רושם אחר. תוס'.

310 רש"י, ותוס' פירשו שבעה"ב אחד מוכר להרבה חנוונים ולכולם יש רושם אחד. תוס'.

311 שיהיו דברי תורה משוננים בפיך הוא כשבאים לשאול אותו דין או הוראה. תוס'.

המארח קבלו בסבר פנים טובות³¹², יאמר שלא כדי שלא יקפצו עליו בני אדם. ואמר מר זוטרא, אם יודעים שאינו משנה בדיבורו אלא בשלשה דברים אלו, מחזירים לו אבדה בטביעות עין. ואם משנה דיבורו גם בדברים אחרים, לא יחזירו לו בטביעות עין.

312 אורח טוב אומר כל מה שבעה"ב טרח הוא לכבודי נאמר רק בין בני אדם מהוגנים. תוס'.

